

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	21328 - Psicopatologia / 2
Titulació	Grau de Psicologia - Tercer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Miquel Rafel Tortella Feliu <i>Responsable</i> miquel.tortella@uib.cat	11:30	12:30	Dimecres	02/09/2019	31/07/2020	despatx 011 / Instituts Universitaris
Mateu Servera Barceló mateus@uib.es	Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria					

Contextualització

L'assignatura s'imparteix el segon semestre del tercer curs del grau de Psicologia dins el mòdul de "Diversitat humana, personalitat i psicopatologia".

A banda de presentar quins són els fonaments conceptuals de la disciplina, pretén ser una introducció molt general a la descripció, diagnòstic, epidemiologia i mecanismes explicatius dels principals trastorns psicopatològics, tant en infants i adolescents com en adults.

Requisits

Recomanables

Seria desitjable haver cursat, aprovat i adquirit els coneixements i destreses bàsics de les matèries que precedeixen temporalment aquesta assignatura, molt especialment les que tenen a veure amb els processos psicològics bàsics i les relacionades amb la personalitat i diversitat humanes.

També es molt recomanable tenir prou coneixements d'anglès per a poder llegir textos científicotècnics en aquest idioma. Com ja s'ha indicat a l'apartat "Idioma" d'aquesta guia, la llengua vehicular de l'assignatura, en tots els seus àmbits, és el català. I no hi ha cap adaptació curricular per a les persones que no en tinguin un coneixement suficient per a seguir amb normalitat l'assignatura.

ATENCIÓN: LA ASIGNATURA SE IMPARTE ÍNTEGRAMENTE EN CATALÁN.

WARNING: THE SUBJECT IS TAUGHT ENTIRELY IN CATALAN.

Guia docent

Competències

Específiques

- * CE3. Capacitat per elaborar informes orals i escrits específics de la professió. CE9. Conèixer i ajustar-se a les obligacions deontològiques de la Psicologia i de tots els seus àmbits d'aplicació. CE14. Domini de la terminologia científica consubstancial al contingut del mòdul. CE23. Ser capaç d'identificar diferències, problemes i necessitats a diferents contextos d'aplicació psicològica (individuals, grupals, intergrupals, organitzacionals i interorganitzacionals, etc.) CE24. Ser capaç de dur a terme un procés bàsic d'avaluació i diagnòstic psicològic: descripció científica, mesura de variables (personalitat, intel·ligència, actituds...) i processos psicològics.

Genèriques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Transversals

- * CT1. Capacitat d'anàlisi i de síntesi. CT2. Capacitat d'autocrítica i assumpció de responsabilitats: saber valorar l'actuació personal d'un mateix, conèixer les competències i les limitacions d'un mateix i actualitzar destreses i coneixements. CT3. Capacitat de comunicació eficaç oral i escrita. CT4. Capacitat d'organització i planificació. CT5. Capacitat de resolució de problemes. CT6. Capacitat per adaptar-se a situacions noves. CT8. Capacitat per a fer feina en equip i per col·laborar de manera eficaç amb d'altres persones, incloent-hi equips multidisciplinars. CT11. Coneixements i gestió de les tecnologies de la informació i del coneixement relatives a l'àmbit d'estudi. CT13. Habilitats a les relacions interpersonals. CT15. Raonament crític. CT16. Reconeixement de la diversitat i de la multiculturalitat. CT17. Ser capaç de prendre decisions.

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Els continguts descrits al pla d'estudis són: (a) Història i fonaments de la Psicopatologia - Conceptes i models psicopatològics - La conducta psicopatològica-Avaluació a psicopatologia (continguts temàtics recollits al tema 1 i a diversos temes posteriors); (b) Psicopatologia de la consciència, de l'atenció, de la percepció, del pensament, del llenguatge, de la intel·ligència, de la memòria, de l'afectivitat, de la psicomotricitat, del son, de la impulsivitat, de la conducta sexual i de la conducta alimentària (continguts temàtics presents al tema transversal X i de forma repartida al llarg dels temes 2 a 15); (c) Conceptes de psicosis i de neurosi (recollits als temes 2-4, 9 i 10); (d) Els trastorns d'ansietat (temes 2, 3, 9) (e) Els trastorns depressius (temes 3 i 10) i (f) els trastorns psicòtics (tema 6)

Atenent a factors contextuals i d'evolució de la disciplina, els continguts temàtics específics s'estructuren en un primer bloc introductor sobre els **fonaments conceptuals de la disciplina i semiologia psiquiàtrica (Bloc A, tema 1 i tema X)** i de dos grans blocs addicionals dedicats al **trastorns psicopatològics en adults (Bloc B,**

Guia docent

temes 2 a 8, impartit pel prof. M.Tortella-Feliu) **itrastorns psicopatològics a la infància i a l'adolescència (Bloc C, temes 9 a 15, impartit pel prof. M.Servera).**

Continguts temàtics

Bloc A. FONAMENTS CONCEPTUALS DE LA PSICOPATOLOGIA I SEMIOLOGIA PSIQUIÀTRICA

Tema 1. Fonaments conceptuals, històrics i models de la Psicopatologia. El concepte de conducta anormal al llarg de la història. Les classificacions i el diagnòstic a psicopatologia (DSM-5 i ICD-11). Models teòrics: l'aproximació integradora a la psicopatologia.

Tema X. Semiologia psiquiàtrica. Psicopatologia dels processos i funcions psicològics bàsics.

Bloc B. TRASTORN PSICOPATOLÒGICS EN ADULTS (prof. Miquel Tortella-Feliu)

Característiques clíniques, epidemiologia, criteris diagnòstics i factors d'instauració i manteniment de:

- * Tema 2. Trastorns d'ansietat en adults.
- * Tema 3. Trastorns per estrès agut i estrès posttraumàtic i trastorn obsessivocompulsiu en adults.
- * Tema 4. Trastorns depressius en adults.
- * Tema 5. Trastorns bipolars i relacionats.
- * Tema 6. Trastorns de l'espectre esquizofrènic i altres trastorns psicòtics.
- * Tema 7. Trastorns del comportament alimentari.
- * Tema 8. Trastorns dissociatius i trastorns de símptomes somàtics.

Bloc C.. TRASTORNS PSICOPATOLÒGICS EN INFANTS I ADOLESCENTS (prof. Mateu Servera)

Característiques clíniques, epidemiologia, criteris diagnòstics i factors d'instauració i manteniment de:

- * Tema 9. Especificitats dels trastorns d'ansietat infantojuvenils.
- * Tema 10. Especificitats dels trastorns depressius infantojuvenils.
- * Tema 11. Trastorn per dèficit d'atenció i hiperactivitat.
- * Tema 12. Trastorn negativista desafiant.
- * Tema 13. Trastorns de l'espectre autista.
- * Tema 14. Trastorns per tics.
- * Tema 15. Trastorns de l'eliminació.

Metodologia docent

DISTRIBUCIÓ DE LES SESSIONS PRESENCIALS PER ALS GRUPS GRANS

- * **Dies 17 i 18 febrer** Prof. M. Tortella-Feliu (tema 1 simultani per als dos grups)
- * **De dilluns 24 de febrer a dilluns 20 d'abril.** Grup de matí: prof. M. Servera (temes 9-15), Grup d'horabaixa: prof. M. Tortella-Feliu (temes 2-8)
- * **De dilluns 27 d'abril a dimarts 2 de juny.** Grup de matí: prof. M. Tortella-Feliu (temes 2-8), Grup d'horabaixa: prof. M. Servera (temes 9-15)

DISTRIBUCIÓ DE LES SESSIONS PRESENCIALS PER ALS GRUPS MITJANS

Guia docent

Dimarts 18 de febrer els dos grups mitjans de matí (M1 i M2) i els dos d'horabaixa (M3 i M4) faran la **sessió de grup mitjà tots plegats**. Així les coses, tindrem una sessió contínua de tres hores, de 9,30 a 13,30 h. per als alumnes matutins i de 16 a 19 h. per als vespertins.

Dimarts 25 de febrer NO hi haurà sessions de grup mitjà per a cap dels grups.

Per a la resta de dimarts, els grups mitjans faran sessions de dues hores en setmanes alternes.

Grups M1 i M3: 3 de març, 17 de març, 31 de març // 28 d'abril, 12 de maig i 26 de maig.

Grups M2 i M4: 10 de març, 24 de març, 7 d'abril // 5 de maig, 19 de maig i 2 de juny.

Hi farem aquests sis seminaris:

- (1) lectures i casos sobre especificitats dels problemes ansiosodepressius específics a la infància i l'adolescència,
- (2) lectures i casos sobre el trastorn per dèficit d'atenció i hiperactivitat.
- (3) lectures i casos sobre trastorns de conducta a la infància i l'adolescència.
- (4) lectures i casos sobre trastorns d'ansietat en adults.
- (5) lectures i casos sobre trastorns depressius i bipolars en adults
- (6) lectures i casos trastorns dissociatius i trastorns per símptomes somàtics.

Activitats de treball presencial (2 crèdits, 50 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	presentació de continguts teòrics	Grup gran (G)	Presentació sintètica per part del professor (classe magistral) dels continguts bàsics de cada tema que trobaran més desenvolupats als apunts (disponibles a Aula digital abans de començar el segon semestre) que faran de material bàsic de referència per a l'assignatura. Els apunts, especialment en allò referit als mecanismes explicatius dels diversos trastorns psicopatològics, contemplen més continguts d'aquells que, en termes estrictes, seran objecte d'avaluació i van adreçats, en aquest sentit, als estudiants més interessats en la matèria o a adquirir-ne més coneixements. S'espera que els diversos temes que s'hi contemplen siguin objecte de lectura i estudi alhora que es parli de cadascun d'ells a les sessions presencials.	30
Classes pràctiques	casos pràctics / seminari sobre diversos trastorns psicopatològics específics	Grup mitjà (M)	Sessions de seminari que es dedicaran a discutir aspectes teòrics, pràctics i conceptuals relacionats amb els diferents continguts temàtics de l'assignatura a partir de l'anàlisi de casos pràctics i/o de lectures. A Aula Digital, abans de començar el segon semestre, hi trobaran els casos pràctics i d'altres documents requerits per a cadascun del seminaris, sobre els quals hauran d'estudiar i/o fer activitat diverses abans de la sessió presencial corresponent.	18
Tutories ECTS	orientació	Grup petit (P)	S'orientarà la feina dels estudiants per facilitar l'estudi i la preparació de les diferents activitats programades.	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants

Guia docent

si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (4 crèdits, 100 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual o en grup	Aplicar l'esperit a adquirir la coneixença d'alguna cosa	Estudiar (i.e. DIEC: <i>Aplicar l'esperit a adquirir la coneixença d'alguna cosa; Examinar atentament alguna cosa per determinar-ne la naturalesa, el caràcter, la significació, per interpretar-la, per reproduir-la</i>). Realització de lectures i de les activitats programades per a les sessions de seminari.	100

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

De forma esquemàtica, l'avaluació dels aprenentatges, que s'especificarà amb més detall en els apartats posteriors, inclou:

(a) **Dos exàmens parcials** (ambdós recuperables, sempre que l'alumne/a s'hi hagi presentat en el moment indicat de l'avaluació continuada) amb preguntes de resposta breu (entre 4 i 10 preguntes).

(b) Assistir idonament per escrit que ha realitzat les activitats indicades per a cadascun dels seminaris

Per determinar la qualificació final a l'assignatura, s'aplicarà la **mitjana ponderada (a) dels dos exàmens parcials (sempre que la puntuació a totes dues sigui igual o superior a 5), cadascun d'ells representant el 45% de la nota final donada aquesta condició prèvia i (b) de la participació activa en la preparació dels seminaris, que es controlarà amb una prova escrita breu al principi de cada sessió de seminari (10% de la qualificació final).**

En el cas de què la puntuació a un dels exàmens parcials sigui inferior a 5, però la mitjana ponderada de les tres activitats d'avaluació arribàs a la qualificació d'aprovat, la nota final de l'assignatura seria de 4,5.

Quant a les activitats que tenen avaluació **recuperable**, es podran reavaluar en els següents casos: (a) haver rebut avaluació negativa (però en cap cas per un No presentat) (b) no haver estat avaluades degut a causes relacionades amb la salut pròpia o d'un familiar de primer grau i/o judicials que afectin a l'estudiant i que estiguin justificades documentalment (però **en cap cas per un No presentat que no tenguí relació amb cap de les raons abans esmentades**)

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'alguns dels

Guia docent

elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

presentació de continguts teòrics

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Proves de resposta breu (recuperable)
Descripció	Presentació sintètica per part del professor (classe magistral) dels continguts bàsics de cada tema que trobaran més desenvolupats als apunts (disponibles a Aula digital abans de començar el segon semestre) que faran de material bàsic de referència per a l'assignatura. Els apunts, especialment en allò referit als mecanismes explicatius dels diversos trastorns psicopatològics, contempen més continguts d'aquells que, en termes estrictes, seran objecte d'avaluació i van adreçats, en aquest sentit, als estudiants més interessats en la matèria o a adquirir-ne més coneixements. S'espera que els diversos temes que s'hi contempen siguin objecte de lectura i estudi alhora que es parli de cadascun d'ells a les sessions presencials.
Criteris d'avaluació	<p>Cadascun dels dos parcials constarà d'entre 4 i 10 preguntes d'assaig restringides (resposta breu) relacionades amb els continguts temàtics descrits a l'apartat corresponent, parant més esment (i.e. fent-hi més preguntes) a les qüestions sobre les quals s'ha dedicat més temps i atenció a les sessions presencials.</p> <p>La nota a cadascun dels parcials suposa el 45% de la qualificació final</p> <p>1r parcial (temes 1 i 9-15 per al grup del matí / temes 1 i 2-8 grup d'horabaixa). Data prevista pendent de confirmació al cronograma: dimarts 21 d'abril de 2020 (cada grup gran a la seva hora, de matí o d'horabaixa). Si no pogués ser dia 21 d'abril, seria algun de les setmanes immediatament posteriors.</p> <p>2n parcial (temes 2-8 per al grup del matí / temes 9-15 grup d'horabaixa). Data de realització: 18 de juny de 2020 (16 h., aula per determinar)</p> <p>Quant als criteris de correcció de les proves de resposta breu (on cada pregunta té el mateix pes), se seguiran aquestes directrius:</p> <p>0 punts: No respon, respon malament o hi ha errors (malgrat hi hagi encerts).</p> <p>0,25 punts:</p> <p>Continguts: Respon bé només a algun element mínim de la pregunta (hi ha omissions greus) i no hi ha errors</p> <p>Presentació: Respon bé la meitat de la pregunta, però presenta una estructura de resposta confusa, diverses faltes d'ortografia bàsiques i/o repetides o manca de vocabulari tècnic o formal (abusa del vocabulari col·loquial).</p> <p>0,50 punts:</p> <p>Continguts: Respon bé a la meitat de la pregunta sense que hi hagi ommissió d'aspectes centrals</p> <p>Presentació: Respon bé la pregunta, però presenta una estructura de resposta confusa, faltes d'ortografia bàsiques o manca de vocabulari tècnic o formal (abusa del vocabulari col·loquial).</p> <p>0,75 punts:</p> <p>Continguts: Respon bé a la pregunta, però hi manca qualche detall rellevant.</p> <p>Presentació: Respon bé la pregunta, però presenta una estructura de resposta no del tot clara, hi ha alguna falta d'ortografia menor o inclou algun terme col·loquial quan s'hauria de conèixer i fer servir el tècnic o un llenguatge formal</p> <p>1 punt: Respon bé a la pregunta i la presentació és adequada</p>

Percentatge de la qualificació final: 90% amb qualificació mínima 5

Guia docent

casos pràctics / seminari sobre diversos trastorns psicopatològics específics

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Proves de resposta breu (no recuperable)
Descripció	Sessions de seminari que es dedicaran a discutir aspectes teòrics, pràctics i conceptuals relacionats amb els diferents continguts temàtics de l'assignatura a partir de l'anàlisi de casos pràctics i/o de lectures. A Aula Digital, abans de començar el segon semestre, hi trobaran els casos pràctics i d'altres documents requerits per a cadascun del seminaris, sobre els quals hauran d'estudiar i/o fer activitat diverses abans de la sessió presencial corresponent.
Criteris d'avaluació	<p>A cadascuna de les sis sessions de seminari programades els estudiants hauran de respondre, per escrit, un seguit de qüestions relacionades amb les activitats que s'havien de realitzar abans de la sessió per valorar si, efectivament, ho han fet i acudeixen a la sessió presencial amb les condicions mínimes per treure'n profit.</p> <p>Per això hauran de respondre entre dues i tres qüestions breus que es valoraran amb 10 = s'ho ha preparat, 5 = ha preparat alguna cosa però no tot o 0 = no s'ho ha preparat prou.</p> <p>La mitjana d'aquestes sis qualificacions, totes amb el mateix pes, atorgarà la nota d'aquesta part de l'avaluació, sense que sigui requisit imprescindible per aprovar haver assistit a les sessions i superar les aquestes proves.</p>

Percentatge de la qualificació final: 10%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

Els apunts elaborats pel professors de l'assignatura seran, juntament amb el DSM-5 (APA, 2013) el material de referència de l'assignatura i els trobaran disponibles a la pàgina de l'assignatura a Aula Digital setmanes abans de començar les classes. Bàsicament s'estructuren en aquests tres blocs, tot i que els trobaran en documents electrònics (pdf) separats:

- * Servera, M. (2018). *Apunts de Psicopatologia infantil*. UIB, Palma: Autor
- * Servera, M & Tortella-Feliu (2018). *Fonaments conceptuals de Psicopatologia i breuari de semiologia psiquiàtrica*. UIB, Palma: Autor
- * Tortella-Feliu, M. (2018). *Apunts introductoris a la Psicopatologia dels trastorns emocionals i relacionats, els trastorns bipolars, trastorns psicòtics, trastorns de la conducta alimentària, trastorns dissociatius i trastorns de símptomes somàtics*. UIB, Palma: Autor

A Aula Digital també hi tendran els casos pràctics i els materials addicionals que es requereixin per a les sessions de seminari.

- * APA (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (Fifth Edition, DSM-5)*. Washington DC: American Psychiatric Publishing (no hi ha traducció catalana; en espanyol n'hi ha una editada per Masson)

Bibliografia complementària

- * Belloch, A.; Sandín, B. & Ramos, F. (Eds.) (2009). *Manual de psicopatologia (2 toms)*. Madrid: McGraw-Hill, 2009.
- * Barlow, D.H., Durand, V.M. & Hofmann, S.G. (2018). *Abnormal Psychology: An integrative approach. (8th ed.)*. Stamford: CT Cengage, 2018.
- * Servera, M & Bernad, M.M. (eds.). *Psicopatologia infantil*. Madrid: Síntesis. (En relació als temes de l'assignatura són d'especial interès les pàgines 13-130).

Altres recursos

Guia docent

Vegeu la pàgina de l'assignatura a Aula Digital

